

شاهنامه پژوهی

دو قمر سوم

(مجموعه مقالات بایش آغاز خرازی دوم شاهنامه)

۲۶ و ۲۷ اردیبهشت ماه ۱۳۹۰

با نظارت

دکتر محمد رضا راشد محصل

شاهنامه پژوهی

دقرم

(مجموعه مقالات بایس آغاز فراروی دوم شاهنامه)

۲۶ و ۲۷ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۰

دکتر محمد رضا راشد محصل

یا نظارت

www.ketab.ir

فرید یاحقی

مرضیه بلیری اصل

بهار ۱۳۹۰

اول

وزیری / ۳۳۲ صفحه

۱۵۰۰ نسخه

چاپخانه دانشگاه فردوسی

۹۷۸-۶۰۰-۲۲۵-۰۱۷-۹

۱۲۰۰۰ تومان

طراح جلد

واژه‌نگاری و صفحه‌آرایی

تاریخ انتشار

نوبت چاپ

قطع

شمارگان

امور چاپ

شابک

قیمت

آهنگ قلم

مشهد/ ص. پ. ۱۳۶۳-۹۱۸۹۵

۰۵۱۱۷۶۴۶۳۰۹-۰۹۱۵۳۳۴۱۶۰۲

www.ahangeghalam.ir

info@ahangeghalam.ir

ناشر

نشانی ناشر

تلفن

وب سایت

پست الکترونیکی

سرشناسه	همایش آغاز هزاره دوم شاهنامه (۱۳۹۰: مشهد)
عنوان و نام پدیدآور	شاهنامه‌پژوهی دفتر سوم مجموعه مقالات همایش آغاز هزاره دوم شاهنامه / مجتربا رنجد محصل
مشخصات نشر	اهنگ گام: ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	۳۳۲ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۲۵-۰۱۷-۹
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	مقالات این مجموعه طی فرخوان همایش آغاز هزاره دوم شاهنامه جمع‌آوری گردیده‌است
موضوع	ایروسی، ایوولقلم، ۳۲۹-۳۱۶ ق. شاهنامه — نقد و تفسیر
موضوع	ایروسی، ایوولقلم، ۳۲۹-۳۱۶ ق. شاهنامه — مقاله‌ها و خطبه‌ها.
موضوع	شعر فارسی — قرن ۲ ق. — تاریخ و نقد
شناسه افزوده	ایروسی، ایوولقلم، ۳۲۹-۳۱۶ ق. شاهنامه، شرح
شناسه افزوده	آثاره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی
شناسه افزوده	انجمن آثار و مفاخر فرهنگی خراسان رضوی
شناسه افزوده	قطب علمی ایروسی‌شناسی و ادبیات خراسان
شناسه افزوده	مؤسسه فرهنگی هنرهای ایروسی
ردمپدی کنکورد	PIR ۲۳۹۵/ش ۲: ۱۳۹۰
ردیابی دیویتی	۲۱/۱۵۸
شماره کتابشناسی ملی	۳۹۷۲-۸۵م

ساختار علمی همایش آغاز هزاره‌ی دوم شاهنامه

مشهد - ۲۶ و ۲۷ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۰

دبیر علمی همایش: دکتر محمدجعفر یاحقی

اعضای بخش علمی همایش

- دکتر رضا اشرف‌زاده	- دکتر فرزاد قائمی
- دکتر آرش اکبری مفاخر	- دکتر ابوالقاسم قوام
- دکتر مه‌دخت پورخالقی چترودی	- مهندس رجایی کاف خانیکی
- دکتر محمد تقوی	- دکتر سید عباس محمدزاده
- دکتر یحیی خدّادی ایبانه	- دکتر مهدی مشکوة‌الدینی
- دکتر عبدالله رادمرد	- دکتر محمدجواد مهدوی
- دکتر محمدرضا راشد محصل	- دکتر محمد مهدی ناصح
- آقای مهدی سیدی فرّخند	- دکتر تقی وحیدیان کامیار
- دکتر سید حسین فاطمی	- دکتر محمدجعفر یاحقی
- دکتر محمود فتوحی	

فهرست مقالات

- هزار ساله بزی ----- ۹
- اخلاق و آداب ----- ۱۱
- وصایای پادشاهان در شاهنامه / دکتر ابراهیم قیصری ----- ۱۳
- بررسی نقش ها و کارکردهای دایه و پری در... / فردین حسین پناهی ----- ۳۳
- بررسی عناصر و مؤلفه های شاهنامه در ... / دکتر شهرام همت زاده ----- ۶۱
- نمود هویت ایرانی در تاریخ جهانگشای ... / فرزانه هلوی زاده و ... ----- ۶۹
- نمادشناسی ----- ۹۳
- تحقیقی درباره ی ارزش توتمی نمادهای ... / دکتر فرزاد قائمی ----- ۹۵
- نمادپردازی در شاهنامه / دکتر رحیم کوشش ----- ۱۱۳
- بررسی چهره ی آنیما در هفت خان ... / دکتر محمدجواد مهلروی و ... ----- ۱۴۵
- بازتاب روایات اساطیری شاهنامه در... / فاطمه شکبیا و ... ----- ۱۵۷
- اسطوره و حماسه ----- ۱۷۹
- نمونه ای از داستان های مشترک در ... / دکتر فرانک جهانگرد و ... ----- ۱۸۱
- شاهنامه سرایی در میان گردان / سید آرمان حسینی آبیاریکی و ... ----- ۱۹۵
- بانوگشسپ در شاهنامه، رها از بند پهلوانی / دکتر روح انگیز کراچی ----- ۲۲۱
- جلوه نمایی ----- ۲۳۳
- بررسی مکان شهر کجاران و ریشه های داستان... / فرهاد وداد ----- ۲۳۵
- کرگ / کرگدن در منظومه های حماسی ایران / مریم رضایی اول ----- ۲۶۱

- ۲۸۱ - گناباد در شاهنامه / رجبعلی لباف خانیکی -----
- ۲۹۳ - همانندی درمانگری سیمرغ در شاهنامه با... / دکتر مصطفی صدیقی ---
- ۳۰۱ - نام دولت و عناوین شاهان / ظفر میرزایان -----
- ۳۱۵ - بن‌مایه‌ها، رویدادها و شخصیت‌های ... / دکتر ابراهیم محمدی و ... --
- ۳۳۵ - ترویج اسطوره‌های ایرانی در نروژ / صفیه مرعشی و ... -----
- ۳۵۳ - تصویر آفرینی -----
- ۳۵۵ - نقش عنصر رنگ در تصویر آفرینی شاهنامه / دکتر موسی پرنیان -----
- ۳۷۷ - رنگ و نگار درفش و نقش آن در ... / دکتر محمدحسین حسن‌زاده ---
- ۳۹۹ - هنجارگریزی معنایی در شاهنامه ... / فاطمه سید ابراهیمی نژاد و ... --
- ۴۱۹ - برابری اندیشه‌های فردوسی با ... / زهرا محراب‌زاده -----
- ۴۳۱ - دیگر آثار فرهنگسرای فردوسی -----

هزار سال بزی

سومین دفتر شاهنامه پژوهی زمانی منتشر می‌شود که سالی و بیشتر از هزار سالگی شاهنامه می‌گذرد و ما اینک به استقبال هزاره‌ی دوم حیات این کتاب می‌رویم. برگزاری جشن آغاز هزاره‌ی دوم شاهنامه در مشهد و تهران و اصفهان و بسیار جاهای دیگر بر دیرینگی حماسه‌ی ملی ایران و ضرورت پاسداری از این میراث کهن تأکید و یادآوری می‌کند که بازاندیشی این مفهوم و نگاهی دوباره و فراخور این روزگار به ارزشهای نوینی که نسل امروز را به کار تواند آمد از اولویت خاصی برخوردار است، این امر رسالت تازه‌ای است که می‌تواند بر دوش شاهنامه پژوهان این روزگار سنگینی کند. به برکت امکانات علمی و فنی و ارتباطات آسانی که در اختیار پژوهشگر امروز است و به ویژه با راه میانبری که دانشهای گوناگون را به هم نزدیک و با یکدیگر همگن و مرتبط کرده، زمینه برای پژوهشهای تازه‌ای فراخور نیاز و پسند این روزگار هموار شده است.

رویکرد مثبت و استقبال گرمی که نسل نو و پژوهشگران جوان دانشگاهها از شاهنامه به عمل آوردند و تنوع عرصه‌ی مقالاتی که در پامخ فراخوان ما برای همایش آغاز هزاره‌ی دوم شاهنامه فرستادند، امیدوار کننده و گویای این حقیقت بود که اگر بتوانیم با حفظ ارزشها و تأکید بر آرمانهای ادبیات دیرینه سال فارسی میان آنچه داشته و آنچه برای دوباره اندیشی در این روزگار بدان نیازمندیم ارتباط برقرار کنیم، به همان چیزی دست خواهیم یافت که سازندگی فکر و فرهنگ و همگامی با دنیای نو برای ما ایجاب کرده است.

در فرهنگ امروز ما حفره ها و کمبودهایی ایجاد شده که اگر برای پرکردن بجای و نواندیشی آن چاره بینی لازم صورت نگیرد، بیم آن می‌رود که در اثر تورم بخشهای دیگر و فشار ناشی از ضرورتهای بیرونی به فروپاشی فرهنگی منتهی شود و ما را از همین آب باریک و جریان اندکی که برای خوداتکایی بدان نیازمندیم، برای همیشه محروم کند.

ما برآنیم که آموزه‌های شاهنامه به شرط آن که باز و فراخور این روزگار بدان نگریسته شود می‌تواند این حفره‌های خالی را پر کند و ما را از سقوط در ورطه‌ی

بی‌سرانجامی برهاند. پیکره‌ی فرهنگی هم مثل کالبد انسان از بخشها و کارکردهای فراوانی تشکیل شده که اگر هرکدام از این بخشها و اعضا کار خود را درست انجام ندهد یا با اختلال و کمبود مواجه شود، کارکرد مجموعی این پیکره به خطر می‌افتد و ناهنجاریهایی را در تمامیت آن ایجاد می‌کند. از شاهنامه می‌توان برای تعادل فکر و فرهنگ جامعه بهره‌ها گرفت و کمبودها و حفره‌های خالی را با استفاده‌ی بجا و بموقع از آموزه‌های آن پر کرد.

در عرصه‌ی این کتاب و بیشتر از آن در چارچوب ارائه‌ی مقاله به همایش «آغاز هزاره‌ی دوم شاهنامه» که در اردیبهشت ۱۳۹۰ در دانشگاه فردوسی مشهد برگزار شد، راه را برای ورود شاهنامه پژوهان جوان و طرح نیازهایی که می‌تواند دغدغه‌ی نسل حاضر به حساب آید، باز گذاشته‌ایم. این دغدغه را در خلاصه مقالات این همایش بهتر و بیشتر می‌توان دید که مجموعه‌ی حاضر تنها گریه‌ی اندکی از اصل مقالاتی است که نویسندگان محترم آن در فرصت کوتاه فراخوان تا همایش توانسته بودند آماده کنند و برای ما بفرستند. از همه‌ی آنها که به دعوت ما پاسخ مثبت دادند سپاسگزاری می‌کنیم. پوزش ما را بپذیرند نویسندگان ارجمندی که اصل مقاله خود را فرستادند و ما به دلیل کمبود امکانات نتوانستیم در این دفتر از آن استفاده کنیم. هم فرهنگسرای فردوسی و هم قطب علمی فردوسی شناسی آمادگی دارند که در فرصت‌های بعدی از حاصل پژوهشهای شاهنامه پژوهان جوان که علاقه و همت خود را به تأمل در شاهنامه مصروف بدارند استفاده کنند. همین جا از همه‌ی دانشجویان علاقه مند و مستعد و فرهنگ دوست دعوت می‌کنیم که به شاهنامه و ادبیات حماسی فارسی بپردازند و پایان نامه‌ها و رساله‌های خود را در این مسیر انتخاب نمایند ما از هیچ کمک و همراهی به پژوهشگرانی که به این امر مبادرت کنند دریغ نخواهیم داشت.

با ارائه‌ی این مجموعه پا به دوران جدیدی در عمر هزارساله‌ی شاهنامه گذاشته‌ایم که توش و توان و همت و پشتکار بیشتری را طلب می‌کند. برای رسیدن به این همت و نیز برای دستیابی به درک نیازهای این روزگار از درگاه دادار دانا توفیق می‌خواهیم.

دکتر محمد جعفر یاحقی

مدیر فرهنگسرای فردوسی

و دبیر علمی همایش آغاز هزاره‌ی دوم شاهنامه